

Folkhälsoplan för Storfors kommun 2020-2023

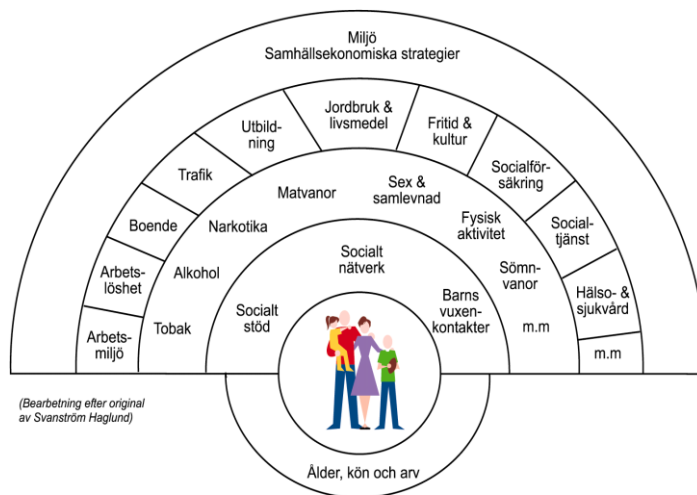
Vision

En god och ökad jämlik hälsa på lika villkor för hela befolkningen i Storfors kommun.

Bakgrund

Folkhälsa innefattar alla delar av vår hälsa. Det är lätt att tänka enbart på vad vi äter och om vi motionerar, men folkhälsa är så mycket mer. Folkhälsa är fritidsaktiviteter, delaktighet och påverkan i samhället, trygghet, någon att prata med, familjesituation, samhällsplanering, alkohol- och tobaksvanor. Samt hur nöjd man är med olika delar av livet. Folkhälsoarbete handlar om att förebygga negativa mönster i befolkningens hälsotillstånd, genom att systematiskt och målinriktat förändra strukturer i samhället och skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa. Ett hälsofrämjande arbete innebär att stödja och utveckla kultur, fritid och föreningsliv, stärka föräldraskapet samt skapa och bevara arbetstillfällen. Även utbildningsnivå och känsla av sammanhang påverkar den upplevda och faktiska hälsan.

I Storfors kommun har Folkhälsorådet funnits sedan 1995 och ett strategiskt målinriktat folkhälsoarbete har bedrivits. Genom detta arbete har insatser gjorts för att ge Storfors kommuns invånare bättre möjligheter att leva ett hälsosamt liv. Syftet med det strategiskt målinriktade folkhälsoarbetet är att ge gynnsamma förutsättningar för ökad fysisk aktivitet i alla åldrar, undraröja risker t.ex. genom att säkra barnens väg till skolan samt arbeta förebyggande med ANDT-frågor etc. (ANDT- alkohol, narkotika, doping och tobak)

Folkhälsa är ett samspel mellan individ, miljö och samhälle. Bilden ovan visar en modell över "hälsans benämningsfaktorer" och dess olika delar. Vilket ansvar har samhället? Inom vilka områden görs insatser? Vad kan den enskilde individen göra själv?

Folkhälsa på nationell nivå, regionalnivå och lokal nivå

Nationell nivå

I juni 2018 antog riksdagen ett nytt övergripande mål och en ny målstruktur för folkhälsopolitiken, som innebär en mer långsiktig och förebyggande struktur för folkhälsoarbetet. Genom att stärka jämlikhetsaspekten i folkhälsomålet, samt att renodla antalet målområden, är syftet att bidra till att hälsoklyftorna i samhället minskar. Det nya övergripande målet för folkhälsopolitiken omformuleras med ett tydligare fokus på jämlik hälsa. Det nationella målet för folkhälsopolitiken är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Målet innebär att statliga myndigheter vilka har uppgifter eller verksamhet som påverkar folkhälsan ska beakta effekterna på folkhälsan.

Regional nivå

Region Värmland ska främja hälsa, livskvalitet och hållbar utveckling i länet utifrån befolkningens behov.

Region Värmlands folkhälsoarbete riktar sig mot två målgrupper, alla i länet – befolkningen och den enskilde patienten. Ett hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande förhållningssätt ska genomsyra den värmländska hälso- och sjukvården och insatser ska bidra till en bättre hälsa, förbättrad funktionsförmåga, större välbefinnande och högre hälsorelaterad livskvalitet.

Lokal nivå

Folkhälsa handlar inte enbart om den enskilde individens hälsa utan folkhälsan för alla invånare i kommunen. I grunden handlar det om att skapa möjligheter, ge gynnsamma förutsättningar samt att undanröja risker för att god och jämlik hälsa ska uppnås.

Beskrivning av arbetsätt

Folkhälsoplanen är kopplad till Folkhälsorådet. Rådets övergripande uppgift är att initiera, samordna och ansvara för att följa upp och utvärdera resultaten av folkhälsoinsatser utifrån ett befolknings- och samhällsinriktat perspektiv.

Storfors kommuns folkhälsoplan 2020-2023 utgår från Folkhälsomyndighetens åtta nationella målområden, Nya perspektiv och Storfors kommuns vision 2030. De lokalt prioriterade fokusområdena och handlingsplanen ska vara ett redskap för att nå de förväntade målen.

Nationella målområden

Mål 1	Mål 2	Mål 3	Mål 4	Mål 5	Mål 6	Mål 7	Mål 8
Det tidiga livets villkor.	Kompetenser, kunskaper och utbildning	Arbete, arbetsförhållanden, och arbetsmiljö.	Inkomster och försörjningsmöjligheter.	Boende och närmiljö.	Levnadsvanor.	Kontroll, inflytande och delaktighet.	En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård.

Inriktningen på arbetet inom målområde:

1. Ojämlighet i livsvillkor och möjligheter mellan olika familjer bidrar till att barn har skilda förutsättningar att utvecklas under det tidiga livet. Arbetet bör inriktas på att skapa, stötta och stärka en god start i livet och jämlika uppväxtvillkor så att alla barn får grundläggande förutsättningar att utifrån sina villkor utveckla kognitiva, emotionella, sociala och fysiska förmågor.
2. Kompetenser och kunskaper utvecklas genom olika former av lärande under livets olika skeden och har ett starkt samband med människors förutsättningar för en god hälsa. För att åstadkomma en god och jämlik hälsa bör alla barn, unga och vuxna ha möjlighet att utveckla kompetenser och kunskaper samt tillgodogöra sig en god utbildning oberoende av sociala och ekonomiska förhållanden, ålder, könstillhörighet och funktionsnedsättning.
Skolan är en arena som når alla barn och unga och därmed har en grundläggande roll i arbetet för en god och jämlik hälsa. God hälsa och en bra miljö i förskolan och skolan med daglig rörelse är förutsättningar för att barn och elever ska kunna utvecklas och lära sig. I skolarbetet ska de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna uppmärksammas. Även hälso- och livsstilsfrågor ska uppmärksammas.
3. Sysselsättning och ekonomisk trygghet är viktigt för hälsan, och för de allra flesta är arbete den primära källan till inkomster. För att åstadkomma en god och jämlik hälsa bör människor ges möjligheter till sysselsättning och därmed möjligheter att agera och generera resurser. Det handlar om att öka sysselsättningsgraden och minska arbetslösheten, att göra det lättare att byta arbete vid behov, en god arbetsmiljö och ett hållbart arbetsliv över hela arbetsmarknaden för den som redan har ett arbete.
4. Människors ekonomiska och sociala trygghet är viktiga för hälsan. För att åstadkomma en god och jämlik hälsa bör arbetet inriktas på att stärka människors egna möjligheter till sysselsättning och därmed möjligheter att agera och generera ekonomiska resurser men också på att stödja människor när deras egna ekonomiska resurser inte räcker till.
5. Att ha tillgång till en god bostad i ett område som ger samhälleliga förutsättningar för social gemenskap bidrar till trygghet, tillit och en god och jämlik hälsa.
Samhällsplaneringen bör motverka segregation och exponering för skadliga miljöfaktorer. Med ett jämlikt hälsoperspektiv inom samhällsplanering kan förändringar åstadkommas som påverkar människors levnadsvillkor och minskar ojämlikhet i hälsa
6. En god och jämlik hälsa inom målområdet uppnås genom främjande av människors handlingsutrymme och möjligheter till hälsosamma levnadsvanor samtidigt som hänsyn tas till hur olika sociala grupper påverkas.
7. Det finns tydliga socioekonomiska skillnader vad gäller grad/nivå av kontroll, inflytande och delaktighet i Sverige. För att åstadkomma en god och jämlik hälsa bör arbetet inriktas på att främja alla individers oavsett socioekonomisk bakgrund, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsförmåga, sexuell läggning, ålder eller geografisk hemvist – möjligheter till kontroll, inflytande och delaktighet i samhället och i det dagliga livet. Individer och grupper som i lägre utsträckning än andra har möjlighet till kontroll, inflytande och delaktighet bör särskilt prioriteras.
8. Det förekommer, för de flesta diagnoser, omotiverade skillnader i vårdens insatser och resultat mellan olika sociala grupper. Vården bör verka hälsofrämjande och förebyggande och med ett systematiskt jämlikhetsfokus samt att behandling utgår från patientens behov och möjligheter.

Storfors kommuns vision 2030			
Gemenskap	Trygghet	Stolthet	Närhet
<p>I en liten kommun som Storfors är det viktigt att verka tillsammans. Att verka tillsammans är enklare när man känner gemenskap. Det innebär att gemenskapen ökar det lokala engagemanget.</p>	<p>Storfors är en lugn och harmonisk plats. Att det är en mindre kommun där människor känner varandra, bor nära och litat på varandra gör platsen trygg. Man känner tillit till andra, lyssnar till varandra och gör gärna saker tillsammans.</p>	<p>En liten kommun behöver man ibland hävda sig gentemot omvärlden. Hur bilden av Storfors förmedlas har stor betydelse för att andra ska upptäcka platsen? Att visa stolthet över Storfors är viktigt i alla lägen. Att alla vi som bor och verkar i Storfors uttrycker stolthet kan vara avgörande för att Storfors ska vara en attraktiv plats i framtiden.</p>	<p>Storfors är nära. Det är nära till naturen, vänner och beslutsfattare. Det är också nära till andra platser och blir därför tillgängligt. Tillgänglighet lägger grunden för bra service och kommunikation.</p>

Spridning

Folkhälsoplanen är framtagen och anpassad efter Storfors kommun och de förutsättningar och behov kommunen har. Planen ska användas på följande sätt:

- Planen ska vara känd i hela organisationen Storfors kommun och implementeras i det dagliga arbetet gentemot allmänheten.
- Planen ska kommuniceras till de kommunala enheterna, såväl till föreningar och näringsliv. Planen ska finnas tillgänglig på kommunens hemsida.
- Planen ska vara ett verktyg för att skapa mötesplatser och öka samverkan mellan kommun, näringsliv, myndighet och civilsamhället inom området folkhälsa.

Fokusområden Folkhälsa 2020-2023

Följande tre fokusområden är utmaningar inom folkhälsoarbetet som Storfors kommun behöver lägga extra resurser på under åren 2020-2023.

1. Barn och ungdoms övervikt och fetma.

Övervikt och fetma är ett uppmärksammat folkhälsoproblem i stora delar av världen. Ett folkhälsoproblem som får stora konsekvenser både i samhället och för den enskilde individen. I Sverige har övervikt och fetma ökat i hela befolkningen, mest hos barn och ungdomar. Orsakerna är till stor del förändrade mat- och dryckesvanor samt minskad fysisk aktivitet. Förändrade mat- och dryckesvanorna har även medfört ökade risker för försämrad tandhälsa hos många barn. För att vända utvecklingen av övervikt och fetma krävs en bred samverkan mellan flertalet aktörer, där vi gemensamt verkar för att skapa trygga och goda uppväxtvillkor för barn och unga.

I Storfors har man de senaste åren sett en ökning av barn och ungdoms övervikt och fetma i alla åldersgrupper. Storfors ligger högt gällande statistik för obesitas i jämförelse med övriga Värmland. (Elevdatabasen ELSA)

2. Höga sjuktal

Sjukskrivningarna ökar hör man ibland, men det stämmer inte riktigt. Det senaste året har det så kallade sjukpenningtalet sjunkit lite, till 10,1 i riksgenomsnittet.

Och det är ingenting mot hur det var i början av 2000- talet. Regeringens mål är att sjukpenningtalet ska vara 9.

Sjukpenningtalet är definierat som antalet nettodagar från sjukpenning och rehabiliteringspenning dividerat med antalet försäkrade exklusive antal personer som har aktivitetsersättning eller sjukersättning med hel omfattning.

Personer med hel aktivitetsersättning eller sjukersättning exkluderas från populationen eftersom de inte kan få sjukpenning.

Med nettodagar menas att dagar med partiell ersättning omräknas till hela dagar, t.ex. två dagar med halv ersättning blir en nettodag.

Endast personer mellan 16 och 64 år ingår i måttet.

Storfors:

Kvinnor	män	samtliga	år
16,4	11,4	13,7	2018
17,3	8,9	12,8	2015
11,9	8,9	9,0	2012

Riket:

12,8	6,7	9,7	2018
13,4	7,2	10,3	2015
9,4	5,4	7,4	2012

Källa: Försäkringskassan

3. Psykisk ohälsa

De flesta uppger ett gott psykiskt välbefinnande. Siffror från den senaste nationella folkhälsoenkäten, Hälsa på lika villkor, visar dock att det har skett en ökning av andelen som uppger olika typer av besvär som kan indikera psykisk ohälsa som ångslan, oro och ångest. Även stress har ökat sedan mätningen 2016 och främst bland unga.

Psykisk hälsa kan mätas på olika sätt. Psykiskt välbefinnande fokuserar främst på de positiva dimensionerna av psykisk hälsa, medan nedsatt psykiskt välbefinnande ringar in lättare grader av psykisk ohälsa. Olika typer av besvär, så som ångslan, oro, ångest, och stress kan också vara viktiga för att förstå den psykiska hälsan.

Andelen av befolkningen som uppgav nedsatt psykiskt välbefinnande var 17 procent 2018. Bland kvinnor var andelen 20 procent och bland männen 14 procent. Andelen har ökat sedan den senaste mätningen 2016, men ökningen är inte statistiskt säkerställd. Nedsatt psykiskt välbefinnande är fortfarande vanligast bland unga och i synnerhet bland unga kvinnor. I åldersgruppen 16–29 år angav 33 procent av kvinnorna och 19 procent av männen nedsatt psykiskt välbefinnande.

Nedan presenteras statistik från enkäten ”Hälsa på lika villkor”. I den finns inte tillförlitliga statistik för Storfors kommun då för få deltagare svarat på enkäten. Därför presenteras Värmlands resultat.

Nedsatt psykiskt välbefinnande i Värmland;

kvinnor 17 % män 17 % riket; kvinnor 18% män 12 %.

Ängslan oro eller ångest Värmland;

kvinnor 40% män 29% riket; kvinnor 42% män 29%

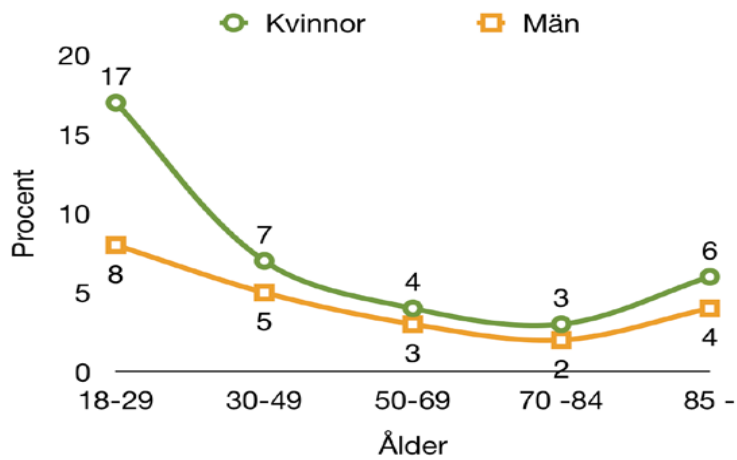
Sömnbesvär Värmland;

kvinnor 29 % män 17 % riket; kvinnor 42% män 31%

Själv mord Värmland;

kvinnor 8,6 av 100000 invånare män 26,7 i Storfors kommun 28,7. Riket; kvinnor 8,6 män 20,4

Källa: Folkhälsomyndigheten

Andelen med svår ängslan, oro eller ångest, fördelat på ålder och kön.

Källa: Värmlänningarnas liv & hälsa 2017.